

ધુરૂવ આખ્યાનનાં નાટકમાં ગવાયલાં

તથા

ભગલા હજારે ગાયલાં ગાયનોની
ચોપડી.

કેટલાએક વધારા તથા સુધારા આવે.

છાપાની પ્રસિદ્ધ કપ્પાર

મેહતા જમનાદાસ ભગવાનદાસની કપની.

દોહડો.

હિનાખાતો ખુલ્લો છૂલ, ભગતોનો સરતાલ;

ગેવતની ગાંઠેની, પામ્યો અવીચલ ગાજ,

આ ચોપડી અગ ૧૮૯૭ ના રૂપ માં આકૃત

પ્રમાણિ રેજીસ્ટર કમર્ચાલિસ.

— ૦૫૦ —

મુંબઈ

હંપ્પીરીઆલ છાપખાનામાં છાપું.

ઈ. સ. ૧૮૮૨. સંવત ૧૯૩૮.

કીર્તન તથા આના.

ધુરૂવ આખીયાંનનાં ખેલમાં ગવાયલાં ગાયણો.

—૦—
ઈશ્વર પ્રાર્થના.

(કર કર કર કર કરમ.) એ રાહ.

પ્રભુ મેલેર કર હમ ઉપર,	
રાખીએ હમ તો, તું પર સગર.	પ્રભુ.
આતુરી તારીમાં ચુક નહી જરા,	
ખરા કાર્યો કીધાં, રાખીને નજર.	પ્રભુ.
મંદ્ર સુર્ય તારા, પ્રકાશે ભરપુર,	
દુરથી પ્રકાશે, ન્યાનીએ હજુર.	પ્રભુ.
છોછ વીશ્વાધાર, ખુખીએ અપાર,	
નમન કરીયે છે મંડળી આ વાર.	પ્રભુ.
ઠીયે હમે બાળક, તમે પ્રતીપાળ,	
આપો હમને હીમત તું દીન દયાળ.	પ્રભુ.
હીમત હમને આપો, વિશ્વ નીવારો,	
સારો આપો ખાત્ર હમે તાબેદાર.	પ્રભુ.

રાજાની દરબારમાં ગુણકા રાજાની કીરતી

ગાયછે.

(છોડી ખામનકી.) એ રાહ.

વારી વારી જાજી વારી વારી જાજી.
સભા મંડપ લોઈ હુતો ખુશી થાજી—ટેક.
રસમના રમેવાલછે શીરઠાકણ રાજન,
ગુણ તમારા ગાયછે પુરોના માજન—ટેક.
અદલ રાજછે આપણું, નહી તરકરની ખીક,
ખાજ ગોખાજની મેદુરછે, રમે તમ નજીક—ટેક.
આયુધ્ય વધતો કૂદ્દાનું, જાસુણું હુ એમ,
નીધેખાની રાખીને ઈશ્વર કરતો તેમ—ટેક.

—0:0—

ધુરૂવે પોતાનાં પાતાની દરબારમાં અપમાન મલવાથી કીધેલો વીલાય.

(મુકાવે દુષ્ટ અન્યાયથી, અખલા.) એ રાહ.

કેર વરતાવ્યો કારમો મુજપર આ શી આકૃત,
જગતે ઈશ્વર છે જાણીતા, રંકના આ શું રે હાલ.
કેર વરતાવ્યો.
પીતા પીડ જાણે નહીં, મને કરેછે ધીજાર.
કેર વરતાવ્યો.
માતા વંણ સાંગવ્યું નહી, ત્યારે મુકયુછે માન.
કેર વરતાવ્યો.

અપમાન થયું ગાહેરું, ધર કેમ હું ધીર.

કેર વરતાવ્યો.

પ્રભુ હીમત આપો મેહરથી, દીન હું તારો દાસ.

કેર વરતાવ્યો.

—૦:૦—

ધુરૂવની શાવકી માતાએ ધુરૂવને આપેલો શ્રેષ્ઠ.

(વીનતી ધરનો દયાન સજન સૌ વીનતી ધરનો દયાન.) એ રાહ.

અભાગણીના સુત આવ-અલ્યા. ધુરૂવ અભાગણીના સુત
આવ.—ટેક.

હિયુ માતા કુખે જન્મ તેં લીધો, કીધો નહીરે પીચાર.—અલ્યા.
ઉત્તમ સાથે બેશાડ્યો નહી, ગયું સભામાં માન.—અલ્યા.
ગર્ભ આગર પાછી લેવી હોયતો, કહું તે માફક ચાલ.—અલ્યા.
અધોર વનમાં કષ્ટ કરો જઈ, મલશે શ્રી ભગવાન.—અલ્યા.
માગતો તે જાસે મુજ નેવી માતા, ચુકતો નહી ધરી દયા-
ન.—અલ્યા.

—૦:૦—

લશકરની કુચ.

(ગ્લોરી ગ્લોરી એખીસીનીઆ.) એ રાહ.

એકુત મેહેશુલ આપતા નથી, (૩)

ચાલોની જઈએ ત્યાંહાં—ટેક.

સીપાઈઓના લીધા પ્રાણ, (૩)

લઈએ તેઓનાં જન—એકુત.
 મુદ્ધને કરીયે પાંસરા, (૩)
 સાંસરા કરીશું પલવાર—એકુત.
 રાગજીની થાય જય જય, (૩)
 જય આપણનો સહ જય—એકુત.

ધુરૂવ વનમાં જવા માટે રજા માગેછે તીઆરે
તેની માતા જવાને ના પાડેછે.

(કંગનવા મારા કરસે સરક ગયોરે.) એ રાહ.

માતાજી મને મેહર કરી રજા આપોરે,
 હું તપ કરવાને જાઉં કૃતાર્થમારે થાવું.—ટેક.

નેત્રવંતી—આ તે શું જવેછે રે, ગળ ઉપરાંત કરેછે રે;
 શી ખીડા થઈછે તને, દરશાવ તે તું મને;
 ખોત્ર આપ્યો કયા જને તને એમ કરવાને રે—માતાજી.

ધુરૂવ—ગયો પીતા પાસે રે, થયો ત્યાં ઉદાસ રે,
 ઉત્તમને ખોજે લીધા, આવકાર મને નહી દીધા.
 શાવકીએ આપ દીધા ક્રીધા ખોત્ર મને રે—માતાજી.
 નેત્રવંતી—દુશ્મનછે એ મારી રે, બુરૂં આહેછે ભારી રે,
 અદેખી રંડા બહુ, કારસતાન કરે કહુ,
 ઈશ્વર તું નોનો સહ બહુ સાહે થાવોરે—માતાજી.

ધુરૂવ—માજી એમના બોલોરે, સાવકીપર સું કામ દોજોરે,
 જગતેશ્વર પુજવા મન, ભાગ્ય હોય નિનું ધન,
 લીધુંછે મંત્રો પણ, તન હું કષ્ટાવું રે—માતાજી.

ધુરૂવ ઊજત કરી વનમાં જવા માંગેછે તેથી તેની માતા સમજાવેછે.

(વનચર વીરા વધામણી.) એ ગાહે.

નેત્રવંતી—લાડકવાયા બાળ તું, શું કરેછે વીચાર;
બાધ આપ્યો તને વેરીએ, જાય વન માનર—ટેક.
કહો તો રાજ અપાવું હું, કહો તેમ કરું આજ,
તાજ મુકાવું તુંજ શીશપર, બલો પેહરાવું સાજ—ટેક.
વાધ વરૂ રીંછ રીંછની છળી મરશે તું બાળ,
ભુખ તરશ કેમ વેઠશો કોણુ કરસે સંભાલ—ટેક.
પોઢવાં શેજ મલે નહી, કાંકરા કાંટા અપાર,
કેમ વાહાલા તું પોઢસે, ગરમી થાંડી વીચાર—ટેક.
ગોટે મુજ વેણુ પાળીને-જવા વન હહ છોડ,
એકનો એક તું મુજને-નથી ખીજી રે જોડ—ટેક.

—o—

ધુરૂવ વનમાં જવા માટે માને સમજાવેછે.

ઉપલી ગાહે.

માતાજી મારા સાંભણો-વેણુ ચઢાવું શીશ;
કોઈ દીન મેં દુઝાવ્યા નથી, આ વેલાએ જઈશ—ટેક.
રાજપાટ નથી જોઈતું-પોશાક દીસે અંગાર;
જગતેધર ભજી મેળવું-નફી કીધો વીચાર—માતાજી.
જંગલી પશુથી ખીતો નથી-કેમકે તમેછો માત;
પાન કીધું તમ સ્તનથી-તેથી તે નહી ઉચાટ-માતાજી.

કુદરતી જગીન સોહામણી-જિએ આભ વીખ્યાત;
 રક્ષણ કરશે તે માહેર, તેપર રાખું છું હું આશ-માતાજી.
 ઇશ્વરને બાપું હું હોરથી-કરી એકાંતવાશ;
 શીખ આપો જત સુજને-નહી તો દેહનોછે નાશ—
 માતાજી.

ધુરૂવ પોતાની માતાને દીલાસો આપેછે.

(બાલાજી મંતો ગર્ધથી ગળરૂકી સાય.) એ રાહ.

હોઠો હોઠો વાહાલી મારી માત,
 હું વનમાં નહી જઈએ અરેખ્યાત—ટેક.
 આમ દુભાવું નહી નોઈએ તમને,
 શા મોટે કરોછો કલપાંત—હું વનમાં.

—૦૦—

ધુરૂવ વનમાં જવાથી તેની માતા સંભાલને માટે ઈશ્વરને અરજ કરેછે.

(આંધવજી સંદેશો કેહેલો શામને.) એ રાહ.
 હીલો યદ્ ગયો રે—હવે હું શું કરું,
 પ્રભુજી તમે લેલો એની ખરદાશ લો.
 માન્યું નહી કહ્યું રે—મારાં બાલકે,
 મારે તો છે તમારો આધારલો—હીલો.
 કોઈ દીવસ મેં તો કાઢ્યો નથી ખારણે,
 સુખમાં ઉછર્યો સ્વપને નહી દીકું દુઃખલો.

બુખ તરશ એ કેવી રીતે વેઠશે,
 પણ મનેછે તમારે વીથવાસનો—હકીયો.
 દીન દયાળુ છે—ફનીઆના તમે દીન ખંધુ,
 મીરા સાથે પીંચા તમે વીળનો.
 તે માફક મુજ પાલકને સંભાળનો,
 ઈશ્વર મારી સુણનો અરજ આપનો—હકીયો.

ધુરૂવ વનમાં વીચાર કરેછે.

(પીતા પ્રિયરે નાટ્ય કળા મારે શીખવી.) એ રાહ.
 કાયા જુકીરે મારે ભજવા ભગવાન—ટેક.
 મેં તો વિચાર નકી કીધો,
 સાવકાનો ખાંધ મેં લીધો;
 તપ કરવું એ મારગ સીધો—કાયા જુકીરે.
 આતો અન્નએળ દેખાવો,
 ન્યાહાળીને થાય મુન્નવો;
 પ્રભુજી તમે સાહે થાવો—કાયા જુકીરે.

લશકર જીત મેલવી આવેછે.

(સોદાગર હએ કીવરકા કર કેઠું ખુદાકે ધરકા.) એ રાહ.
 થયો જય જય જય જય આનો (ગાહાદુરો.)
 ફુશમનોના કાળજાં દાઝેરે-થયો,
 ગલચી બલ્લી બાલે—લટકાવ્યા, (ગાહાદુરો.)
 વેરી થર થર થર થર પ્રાંતેરે—થયો.
 જખમી થએલા ચીચીઆરી પાડે, (ગાહાદુરો.)

જુગાલીનું તાજું ધમ ધમ વાળે રે—થયો.
 આપણી કૃતેહનું ધનિામ મળસે, (જાહાદુરો.)
 રાત્રી હોયી આપણે નવાળે રે—થયો.

—૦:૦—

નારદ મુની ધુરૂવને વનમાં આવવાનું કારણ પુછેછે.

(આજની આજની આજનીરે.) એ રાહ.

જાગક છેરે તું કોનોરે—મને કહેની જાગક છે તું કોનો—ટેક.
 આવું તારું તપ તોયું નથી જાતું,
 જાગ દેખી નહીં જાગાતું રે—ટેક.
 આ વનમાં કોઈ આવી ન શકે,
 ડુંગર જાગી ને ભડકે રે—મને.
 જાગક તુ ને કોણે દુભાવ્યો,
 ક્રીયા ઠેકાણેથી આવ્યો રે—મને.
 માત પીતાએ કેમ મુકયો સુનો,
 આતે ઉપદેશ છે કોનોરે—મને.
 રાત અંધારી ને અધાર વનછે,
 જપતો એકે મનનોરે—મને.

—૦:૦—

ધુરૂવ નારદમુનીને પુછેછે કે તમે કોણ છો ?

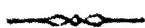
હંદર સભાની રાહ.

અરે કોણ દેવતા તમારું શું નામ,
 કોણ તાત ને ક્રીયો વીશ્રામ ?—અરે.

નારદમુની પોતાનું નામ પ્રગટ કરેછે.

ચાપાઈ (લોગીચો.)

અરે બાળક સાંભલ તુરે,
ખ્રિસ્ત સુત ને નારદજી હું રે—અરે.
તો વાત સાચી હોયે તે કહે,
કપટ ગમ્મીશ નહી તારે રદ્ય—અરે.

ધૃશ્વ પોતાનો હિવાલ બાહેર કરેછે.

(દર ચાલે હાલે દીનમાં નાંધીલો.) એ રાહ.

બાહા નારદજી તમો સુણો,
મહીમા મારેછે તમ તણો;
ઉત્તાનપાદ સુત ધૃશ્વ મુજ નામ,
ભીસમાવંતી તમ્રી સ્વસ્થાન;
નેત્રવંતી મારી માતા સતી,
અપરમ માતા તે પ્રભાવંતી—બાહા નારદજી.
તે પ્રભાવંતીનો તવ ઉત્તમ,
તે ઉપર ઘણું રાયનું મન;
હમો બને મધ્યાં એક વાર,
ચાલી ગયાં સભા મોઝાર;
ઉત્તમ રાય ઉછંગે ગયો,
મુજ સાથે અંતર રે કર્યો.—બાહા નારદજી.
તે કારણ દુઃખ મનમાં થયો,
ધરી વેરાગ મનમાં આવ્યો;

હવે તમ કરી ઈશ્વરી વશ કરે,
 ભવસાગર હું સેહજે તરે,
 હેવા મનશું કીધો નેહ;
 મળે બ્રહ્મા યા પાડું મારી દેહ.—ભલા નારદજી.

—૦:૦—

શ્રીઝીરૂપી ધુરૂવને પુછેછે.

ચોપાઈ (જોગીઆ.)

ઝરે જાલક કેમ ઝહીં આંચો,
 કીયા વેરીએ-તને સપડાંચો.—ટેક
 મુખપરથી ઉડ્યું નથી દુઃખ;
 તારી કોણે બગાવી શુધ્ધ—ઝરે.
 કોણ માત ને કોણ છે તાત;
 સાચે સાચી વદી દે તું વાત—ઝરે.

—૦—

શ્રીઝીરૂપી આગલ ધુરૂવ પોતાનો હેવાલ કેહેછે

(એતો મહાનુબંહ હોએગા દીવાના.) એ રાહ.

સમજો જોગેધર સાધુભાઈ,
 ધુરૂવ નામ મારું સતસાઈ—ટેક.
 છેતરી લાંબું મને નથી કોઈ,
 શું વિચાર કરે મુખ જોઈ—સમજો.
 ઉત્તાન પાદ પીતાનું છે નામ,
 ભસ્માપુરીમાં છે રે રેહાણુ—સમજો.

નેત્રવંતી મારી માતા સતી,
 તેના પુત્રની આવી છે ગતી—સમજો.
 ઇશ્વર બજવાનું થયું—છે મન;
 વાહુનું કીધું નથી તન ધન—સમજો.

—૦:૦—

શ્રી ગી રૂપી ધુરૂવને મંત્ર આપેછે.

(કામણુ દીસેછે અલબેલા તારી આંખમાંરે.) એ રાહ.

શાળાશ શાળાશ ધુરૂવજી છે તારી જાતને રે;
 ધનછે માતને રે—શાળાશ.

હીમત રાખજો ઉરમાં બારી,
 જશે નહી કોઈથી હારી;

અદેખા બમાવશે—કરી—વાતને રે—શાળાશ.

હંદ્ર અપહરાઓ માકલે,

ભુત ભેરવ ખીવાડે ટોળે,

ખીતા નહી ન્યાળી તેના ગડગડાટને રે—શાળાશ.

શ્રીગી રૂપી નામ છે મારું.

ઇશ્વર કરશે તારું ધાર્યું;

આપું મંત્ર લે તારી ઉચાતને રે—શાળાશ.

—૦:૦:૦—

અપછરા ધુરૂવની માતાને દીલારો આપેછે.

કારવો.

દીલ દુખી શીખ કરેછો માહા રાણીરે—બેવાર.

માહા રાણીરે માહા રાણીરે—દીન.

તપ કરવાને—ગઆછે ધુરૂવ,

હવે આવશે ધરો ધીર માહા રાણીરે—દીન.

કોમલ કાયા—શું કામ જલાવો,

જલાવો શીખ કરે છો માહા રાણીરે—દીન.

ધીરજ ના કુળ—મીઠાં ઘણાછે,

ઈશ્વર કરસે સારં માહા રાણીરે—દીન.

—0:0—

વિદુષક ધુરૂવની જન્મ પત્રીકા જુવેછે.

બેત.

ધન મકરને કુંભ, આ રાણી પાડતી આવી જુમ;

ધન મકરને દબો, બાજરીતો જુતી પણ વાવટોતો નવો.

કન્યા, તોળાને મકર રાણી, રાણીજીને થંડા પાડવાની તાલ
થઈછે આશી;

અંદ્ર મંગળને મળ્યા જુધ, હવે રાજને કાંઈ આવશે સુધ.

પેહેલા ઉઠયા સતી રાય, રાણીજી કરે હાય હાય હાય.

—:0:—

ખરી જન્મ યતીકા.

બે.૧.

રાગ રીંતા પર હરે, કરે કૃષ્ણની સેવ;
 પુત્ર તમારે ભગ્તછે, મનુષ્ય દેહ પણ દેવ.
 સુખનો મવામી ઉચનો, ઈંદ્ર બલીઓ તો હોય;
 અખંડીત સુખ તે ભોગવે, રાક્ષી શકે નહી કોય.
 તોળા જગનમાં બ્રહ્મસપત્ની, સતી પુકત તો હોય;
 ભાગ્યસ્વામી દ્રષ્ટી વડે, કૃપા કૃષ્ણની હોય.
 કૃપા કૃષ્ણની હોય, અતીચલ પદવી પામે;
 રથાર રહેતીજ નામ, સંકટ પરના કાપે.
 સુગતિપત્ની કન્યા, પવનકુમારી તો,
 તેની સાથે એનું જગન થશે, નકી માનતો તે.

— ૦૦ —

રાખ પોતાના દરબારીઓને ધુરૂવની શોધ
 કરવા જવાને શ્રમ આવેછે.

રાગ હંદર સભાનો.

શુરા દરબારીઓ માગ નેકનામ;
 હવેછે તમોને બાહાદુરીના કામ.
 લાએક નહી કે લેવો, તમે અન પાણીનું નામ;
 જ્યાં સુધી નહી બગવો, માહર એક કામ;
 મતલબછે માહરી, માતરજ એક;
 રંજછે તમો સર્વેને રે સેહેજ.

જગમગ અને પાહાડો ઉપર કરી કોઈ રમડ;
 લાવી આપો મને મારા, ધુવની અખર.
 કડી રાખીશ તમને હું, સદા સીરતાજ;
 એથી એટલી રંજ, તમારા રાગને કાજ.

—o—

ઈંદર રાજા ઈંદરાસન માટે વીલાપ કરેછે.

(બદલ ગયો નેણારે.) એ રાહ.

કોણ તપ કરવાને આવ્યું રે, મારું ઈંદ્રાસન ડોંલાવ્યું—ટેક.
 હવે શુરવીર પેદા થયો શું, લેવાને મારે ઈંદ્રાસન;
 અપહરણો તમે કેમ સુરત થઈ છો, મુકાવોની એનું પણ—કોણ.
 દેવો તમે જઈ ડરાવો તેને, ઝળકીને છપી જાય;
 નેમ તેમ કરી તપથી મુકાવો, ઝટપટ કરો મને સાહાય—કોણ.
 કંઠાલો આપો તમે અતીશ, વીપત પાડતો બહું;
 પાહાડુર થઈને ટેકજ રાખો, જીન મેલવો સૌ—કોણ.

—o—

અપહરણો ઈંદરને ધીરજ આપેછે.

(કર તનપર શીનમાર હાથમે શોનેકી ઝારી.) એ રાહ.

ઈંદ્ર રાજા એમ શું બોલો, તપસ્વીમાં શુ દમ,
 હજારો એવા તપવાસીના, મુકાવીયું અમે પણ.

—:0:—

ઈ દર પોતાના દૈતીયોને જવાને રજા આપેછે.

ઉપલી રાહે.

દેવો તમે જટપટ જાઓ, કરી આવો શુભ કામ,
ઘોલ માઈં અતીશે, ઘણે કાર્ય કરો મુદામ.

—O.T.—

અપછરાવો ધુરૂવને છલ કરેછે.

(મુકાવે દુષ્ટ અન્યાયથી.) એ ગદ.

અહીયાં અડ્યા કેમ આવ્યો તારૂં ભાયેગ હીણ,
વીર પુરૂષ વટી ગયા, મગર મદ્યમાં મીન.—ટેક.
કેમે પ્રમુ મલે, તો નોની વડનાં વન માનર—ટેક.
કર્મ રેખા હોય તાહેરી, નસીબે નથી હાર—ટેક.
ભગાવ્યો કોને આવવા, દુરમન હશે કોઈ ટેક.
માનવું હોય તો માનજે, જા વિચારી નોઈ—ટેક.

**અપછરાઓ ધુરૂવની માતાનું રૂપ લઈને
છલવા આવેછે.**

લલીત છંદ.

અરે રે ગાગ સુત, આ શું તારા હાત,
ભયંકર દીશેછે આ વન વિકરાત;
ગુજ દુઃખે મંતો નથ પરદર્યું,
વન વિશે તેંતો તપ શું આદર્યું —ટેક.
ગુજ પિતા એતો મુને પરદરી,

તુજ પેગમથી હું વન સંચરી;
 મુજ સામું જુઓ માહેરા રે તન,
 કેમ દહણુ દરેછ તાહેરે રે મન—અરે.
 કેમ તેં તજી છેક દાજરે,
 બાર સમુદ્રમાં ફુલ્યું ઝાંઝરે;
 અરર આસુ તે આંખથી અરે,
 અરર ચીતમાં શી ચિતા બળે—અરે.
 થરર થાયછે કંપે કાયછે,
 સરર સુસરાં બાણ વાયે છે;
 મુજ સામુ જોઈ બોલરે, તું બાળ,
 નહીં તો હું તજીય માહેરા રે પ્રાણ—અરે.

—o: o—

અપહરણો ધુરૂવ નહીં છલવાથી બીજી ગાયન ગાયછે.

સીતાજીના મહીનાની રાહ.

આશુ'ં થયાં તારા હાલ, ન્યાલી દીલ ફુગાયેછે,
 પુત્ર તન છોડીને ધરનાર, અગળ કેમ થાયછે;
 મુજ સામું જુવોની બાળ, પીતા પ્રીછે પ્રેમથી,
 હવે છોડી દે સંતાપ, આસો પેર હોંચથી;
 તુંજ બધુ ઉત્તમ ટવલેછે, ધૂતજી મારો કયાં ગયો,
 હુંડી વધ્યો આપણું ભાવન, હવેરે તે બહુ થયો;
 અરે અજાણ માહેરા બાળ, જવાળ સમતી નથી,
 નાની વયમાં તારે વનવાસ, તીગથ થઈ સર્વથી;
 મોટે સમજ લાડકો બાળ, ચીસ આવડી નહીં રાખીએ,
 પીતા ઉપર આશુ'ં રોષ, પીતા વેણ પાળીએ.

**અપછરાઓ તથા દઈતીઓ નહી આવ-
વાથી ઈંદર રાજા ઘભરાયછે.**

(અલેક્સે તું યાદ કર.) એ રાહ.
જીવ મારે ગભરાયછે, કરવું મારે કેમ,
દેવો હજી આવ્યા નહી, થઈ ગયું સું એમ—ટેક.
અપછરાઓ આવી નહીં, લાગી કેમ વાર.
દંદાશન ડોલેછે, બહુ થયો હાહાકાર—જીવ.
નીચમ સુકયો છર્છી નહી, કંઈ નીત્ય કામ,
જગરાય કોપ્યા કે, જાયછે મારૂ નામ—જીવ.

અરહમાનાં મંદીરમાં ભગતો ગાયછે.

હોરી.

તું છોરે જગતનું નુરે-પ્રભુ એક તું છે જગતનું નુરે—ટેક.
એક અનેક બની બહુ રૂપે-જગતમાં હીરે જરે;
રથાવર જંગમ ચૈતન રૂપે, સચરા ચર બરપુરે—પ્રભુ.
જપ તપ ધ્યાન રૂઢયામાં ધરતાં-પાપ થાયે સહિ દુરે;
વિવીધ પ્રકારની રચના તે કીધી, શ્રદ્ધાંડમાં બરપુરે—પ્રભુ.
દંદાદીક શ્રદ્ધાદીક સુરપતિ, ધ્યાન ધરે નિત્ય હરે;
અધમ ઓધરાણ પતીત પાવન, ટાળો કરમ કરે—પ્રભુ.

—૦૦—

ઈંદર રાજા અરહમાની સ્તુતી કરેછે.

(અલકનારે ખાદા ખાવંદ.) એ રાહ.
વિશ્વ કરતા, જગત દાતા-અખીલ શ્રદ્ધાંડમાં વિખ્યાતા—ટેક.

પ્રજ્ઞાજી હું લાચુંછું પાય, તમારી છે મુજ ઉપર સાહ-વિશ્વ.
દરથણ કરવા, આવ્યોછું આજ, કરતા આવ્યા છે ગરીબતા
કાજ—વિશ્વ.

—૦:૦—

શ્રી ભગવત ધુરૂવને માટે વીચાર કરેછે.

(પીતા પ્રિયરે નાટ્ય કળા મારે શીખવી.) એ રાહ.

દુ:ખ હરવૂરે, ભગતએ એ મુણવાન—ટેક.

જાળ ભગતની દ્રડતા ભોધ;

માર મન રહ્યુંએ માહી,

એની તોલે ન આવે કોઈ—દુ:ખ.

હુંતો પ્રસન્ન થયોછું આજે,

માહારે કરવું ભગતનું કાલે;

એને આપું અમીચલ મળે—દુ:ખ.

ઝટપટ માહારે જાણું,

કોઈ ટેકાણે નહી રોકાવું;

ભગતનું કારજ કરી આપું—દુ:ખ.

—૦:૦:૦—

**બરહમા તથા ઈંદર રાજા શ્રી ભગવતની
રતુની કરેછે.**

નારાયણ હંદ.

કૃપા સીધું વંદુ તમને-ભોડીએ જાને હાથથી;

દુ:ખા હસે મુખો કરે-આખાદ તમ પ્રતાપથી;

ત્રીભીવવનાં છેા ઈષ્ટ તમે, વંદેછે રૂપી દેવતા.
 દેવ મુની ધ્યાન ધરે, ભગિતથી બહુ સેવતા.
 છેા અવિનાસી બહુ વીલાસી-કાર્ય કરો કરો કારમાં;
 નીરઠાચોગી ગળે નહી-છે સજ્જનનાં સારમાં;
 અમ પર હમેશ રહેમ કરજો, આ દીનદયાલુ નાગરા,
 ભગ્ત વચ્ચલ બુદ્ધરા-છેા રત્નાગર સાગરા.

શ્રી ભગવત ધૃરૂવના તપ માટે વખાણુ કરેછે.

(અલેક્ષે તું યાદ કર.) એ રાહ.
 ભગ્તે રાખ્યો નેમ હવે-કરવું મારે કેમ,
 પ્રસન્ન થઈ જાવું હું તો-રાખ્યુ એને ક્ષેમ—ભગ્તે.
 ભગ્ત મારું ધન જાણું-જાણુ મારું તન,
 ભગ્તનું મુખ જોવું ત્યારે-થાવું હું પ્રસન્ન—ભગ્તે.
 અમ કરીને ઈંદ્ર યાકયો સુકયો નહી નેમ,
 ભગ્તે દ્રુપતા રાખી ઘણી ઉપજો મને પ્રેમ—ભગ્તે.
 અપહરણએએ છલ કર્યો, પશુ છલાયો નહી જાળ,
 રાક્ષસોનો ભય નહી મણ્યો, કરું એને હું ન્યાલ-ભગ્તે.

ઈંદ્ર રાજા સરવે દેવતાઓને કંકેતરી લખેછે.

(પ્રીતા પ્રિયરે નાટ્ય કળા મારે શીખવી.) એ રાહ.
 કૃપા કરજોરે દેવમુની માહારાજો—ટેક.
 મુજ પુત્રીના લગ્નછે આજે,
 વનમાં કરવુંછે કાજે;
 મારા શીરનાછેા તમે તાજે—કૃપા.

ગણપતીને કરું પ્રણામ,
 તેથી સીંદ્ર થાએ સહ કામ;
 આવી પુરતો મનની હામ—કૃપા.
 અગ્ની વરણ ને વાયુ કુમિર,
 શીવજી તમે કરતો મેહર;
 તમે આવ્યાથી થશે લીલા લેહર—કૃપા.
 સુર્ય ચંદ્ર ને ચમરાજ,
 બ્રહ્મ દેવ વિના જન્ય લાજ;
 નારદ વિના ન શોભે કાજ—કૃપા.
 બ્રહ્મરૂપતી તમે વેલા આવો,
 સાથે શ્રીંગી રૂપીને તેડી લાવો;
 સદા મુજ મનમાં તમે ભાવો—કૃપા.
 વાંચી કંકોતરી વેહલા પધારો,
 આવી વિદ્ય સર્વે નીવારો;
 દયા લાવીને સાહે થાવો—કૃપા.

—૦—

સરવે દેવતાઓ લગવતની પ્રાર્થના કરેછે.

આરતી.

જય દેવ જય દેવ, જય વીધા ધારા,
 પ્રભુ જય વીધા ધારા;
 તુજને વંદન કરીયે, તુજને વંદન કરીયે,
 દુઃખ માત્ર હરીયે—જય દેવ જય દેવ.
 અનેક દેવો માર્યા, સુખ કારજ સાર્યા,

પ્રભુ શુભ કારજ સાર્યો;
 અકલીત માયા તમારી—અકલીત માયા તમારી.
 જોઈ જાણી ગલીહારી—જ્ય દેવ જ્ય દેવ.
 ભગત વહલછો પ્રભુ તમે આનંદ ધન મુરતી,
 પ્રભુ આનંદ ધન મુરતી,
 ત્રીગુણી માયા રચતા, ત્રીગુણી માયા રચતા.
 હરતાં ને કરતાં—જ્ય દેવ જ્ય દેવ.
 અનાથ નાથ પ્રભુ તમે કરુણા વીરતારી,
 પ્રભુ કરુણા વીરતારી.
 પાંચે પાંડવ ઉગાર્યાં પાંચે પાંડવ ઉગાર્યા,
 બાળા ગ્રહ બાલી—જ્ય દેવ જ્ય દેવ.

ધુરૂવની કીરતી.

(દર ચાલ હાલે દીનમાં નોંધીલા.) એ રાહ.
 સત્યની થઈછે સરસાઈ, (બે.)
 નક્કી માનતો સહ;
 ધુરૂવજીએ હીમત રાખી,
 ધીર ધરી પીડા સાંખી;
 તપમાં રાખ્યું નહી બાકી,
 સત્યનો ખેલી રામજી—ટેક.
 સાવકીનું વચન પાલીને, (બે.)
 વનમાં ગયો એ બાહાદુર;
 પાંચ વરસ પોતાની વય,
 રાખી નથી કોઈની બચ, (બે.)

સત્યનો ખેલી રામજી—ટેક.

કૃષ્ણે દરજીયો લીધાંહિ,
હંદ્રની કન્યા પામીયો, (ખે.)

કીરતી થઈ જગની માંહી,
અગર નામ થયું હાંઈ, (ખે.)

સત્યનો ખેલી રામજી—ટેક.
આ જીગતે લોકો સોભે છે,
આશીરઆદ હજો દઈએ, (ખે.)

અવચીલ રહેલો તારું નામ,
કરશે ને કોઈ હેવાં કામ, (ખે.)

સત્યનો ખેલી રામજી—ટેક.

—૦:૦:૦—

ભગલા હજામના ગાયનો.

—૦:૦:—

ભગલા હજામે પોતાની કીધેલી તારીફ.

ચીંટી હમ કાલા કાલા એ—(રાહ.)

મારું નામ ભગલો હજામ,
હજામ છું રે હું એમદાખાદતો,
લાલ માહારાજનો ભગલો હજામ—ટેક.

ભગલા બાધતો એમદાખાદથી, નીચરીયા બપખા બિર,
માહરીરે શી કંમળખતી લાગી, આવેઓ હું આએ શહેર—મારું.
કોખમે તોગરી મોઢેસે પોગરી, અંગરખો તતર ખાંધ,
રેશમી કોરનું ધોતીયું, ને વલી નામસે ભગલા સંદ—મારું

આંગણે આંગુથી હીરાની સે, જુવેની કીંગ લાગેસે રોપ,
 રોજાએ ફાંશીનો હુકમ કાઢો, તે મેશું કાઢા સે પોપ-માફ.
 માહારી અલા સે સંરોવંતી, જાને પુનમનો સોદ,
 રોજાએ ફાંસીનો હુકમ કાઢો, તે તો થશે હવે રોડ—માફ.
 રોજા અઢાવે આશીમ, ને વઝીર અડાવે ભોંગ,
 ઇનશાફની ગોદીપર બેસેતો, જાને વાંદરાના શોંગ—માફ.

—૦:૦—

ભગલા હજામની અતુરાઈ.

કનકલા મારા કરસે સરક ગયોરે એ—(૨૬.)

ઈધરે આલ્યું સે માથાં મુઢવાનું ડોમરે,
 વંધો સેરે મજાનો, તમે થત કરીને જાનો—ઈધરે.
 હજામનો સે માલો રે, જો મરજી હોએ તો સાલોરે,
 શીખાવીય મારે હાથે,
 સઉથી ઉત્તમ થંધાએ;
 વળી તે સાથે આદાએ.

તોજ આવેતો માથાપર ટપલા માફ આમરે—ઈધરે.
 એક હજોમતનાં ડોડીઆં સે ચોર,
 માનથ જોધને કઈ રે વીચાર;
 તોજ પરેતો વેનઈં બચ્ચોનાં,
 જો થપકો પડી ગયો;
 એતો ફોરો કુટી ગયો,
 એવી એવી તોજ કરી હું મારી ખાજોરે ઈધરે.

—૦:૦—

ભગલાએ કીધેલો વીલાપ.

દયા દયા આમગળા એ—(૨૭.)

હાએ હાએ રોમ રોમ આ સું થયુંરે,
 જુવો જુવો તક્ષીગ ઉધું વળી ગયુંરે—ટેક.

મુલો નહીને બુત થીઓ ધતો તેનું તેજ,
 ઓ થાશે શ્રા ભારી, રામે રે અલી મારી,
 હાએ હાએ રાગ રાગ આ સું થીયુંરે—જીવો.
 પ્રીત બહુ રાખેછેરે મારા ઉપર અલી,
 તે મરશે જીરી જીરી, પેટમાં થઇ ફર ફરી;
 હાએ હાએ એતો જ્યાંનું ત્યાં રહયુંરે—જીવો.

ભગલાની સ્ત્રીએ પોતાના ધણીની કીધેલી તારીફ.

સ્વામી માગછો શોઆમણા,
 શમલો શમલોની હાં-શમલો શમલોનીહાં—સ્વામી.
 હજમત કરવાને આવ્યાછે રે નગરશેઠને ઘેર,
 નગરશેઠને ઘેર તેના તે પદસિ મળશે,
 તેની ખીચડી લેશું શેર-તેની ખીચડી લેશું શેર-સ્વામી.
 આંગલે આંચુઠી હીંગનીછે રે આંખરખું તવડળંધ,
 આંખરખું તવડળંધ-રેશમી કોરનું ધોતીઉ,
 બાણે શેઠ માહાજન—બાણે શેઠ માહાજન—સ્વામી.

ભગલાએ પોતાની સ્ત્રીની કીધેલી તારીફ.

મદમ સાળ નાચતે ચલો એ—(રાહ.)

ઓ મારી વાહરે અલી—ઝમના કેરં ધનસે તારં નાગ,
 ગીત ગાયું સે મજાનું—દીલમા હરણ થાએ,
 પોંચ શેર દુધમાં લોને-ખોડ ખાધી કેહેવાએ-ઓ મારી.
 ધનવા ખાતર આવયું પડેસે—દીલ ન જીદાં થાએ,
 શાંદ લેવો મુખરો લોઈ-બાકુલ વ્યાકુલ થાએ-ઓ મારી.
 પોંસ પટાનો ગાગરો--ને ફરતી મુકીશે કોર,
 નગરશેઠના ઘરમા, આપને હેંડીએ લોડા લોડ-ઓ મારી.

જાહેર ખખર.

—૧૦—

આ ચોપડી નીચે લખેલે કેદારીયા વેચાતી મળશે.

ખુખરું—ચાંદનવાડી આગળ રતનજી હુમમજી મડીઆલી ની દુકાનેથી, તથા કાલખાદેવીના મેળા કિપર ના ગાદર રતનજીની દુકાનેથી તથા ચામવાડીના નાકા ઉપર બુકમેજર મેળીઆજી હોમમજી મારતળની દુકાનેથી, તથા મામાદેવી આગળ પ કીન જોશગમ મુકંદજીની દુકાનેથી તથા ગણેશવાડી આગળ બુ કમેજર ખાતકતાલુ બકમણ પાસેથી વેચાતી મળશે.

મુરત—તાલુખદગાં બુકમેજર કમ્સનદાશ નાગભાગની દુકા નેથી તથા વિદ્યોતીઆ પ્રેશમાં દેશી મીઠાના અ વિપતી મહાગમ પેલામાઈ પાસેથી મળશે.

દેશાવરથી વેચતા મોટે મંગાવનારને નીચેલે કેદારીયા મંગાવી લેતી અંને દમીશન વિશે બદલાગત કરવાને માલે કને પત્ર લખી બલુપવેલા તાલપેટ કામગ લીધામા આવશે તલી. છુદ્દ તકલ મંગાવનારે પોરતની હીકાવને આરથી આનો વધારે ચાકલવો.

શાં મેહેતા જમનાદાશ ભગવાનદાશની કંપની.

કેદારજી બુલેજર આગળ કીનારીનાલા ખીદારીનાજી દુરગાદાશની દુકાને.

